

БАРОМЕТЪР

Политическите партии в България

ГЕОРГИ КАРАСИМЕОНОВ (Ред.)

Брой 1, Януари - Март 2017 г.

- Политическата ситуация и занапред ще се определя от резултатите от изборите. България скоро ще има ново редовно избрано от парламента правителство, като основното предизвикателство пред него ще бъде продължаване на реформите в страната и търсене на баланс в сложната ситуация в геополитически и регионален план. Изострените отношения между ЕС и Турция – от една страна и от друга - между България и Турция – по повод очевидната намеса на турската държава по време на изборите в България, изискват внимателен подход от страна на българското правителство.
- ГЕРБ спечели изборите и това утвърди партията като основен субект в дясното пространство. Бойко Борисов много скоро ще сформира своя трети кабинет, по всяка вероятност в коалиция с Обединените патриоти. В средносрочен план това може да доведе до трудности при работата на правителството, поради очевидните различия по ключови въпроси между двете формации.
- БСП възвърна позицията си на хегемон в лявото пространство. Въпреки че загуби изборите, партията разшири своето влияние и ще бъде силна опозиция. Останалите леви партии - АБВ, Движение 21, партия „Български социалдемократи“ много трудно ще намерят сили да продължат самостоятелен партийно-политически живот. Затова въпросът пред БСП е да намери път към обединение на лявото пространство и спечелване на следващите парламентарни избори с по-убедителен резултат.

Съдържание

1. Политическата ситуация	2
1.1 Вътрешна политика	2
1.2 Външна и европейска политика	4
1.3. Бежанска криза	4
2. Състояние и развитие на основните политически партии	5
2.1. Социалдемократически и други лево-центристки партии	5
2.1.1. БСП	5
2.1.1.1 Състояние	5
2.1.1.2 Препоръки	7
2.1.2. АБВ - Движение 21	7
2.1.2.1 Състояние	7
2.1.2.1 Препоръки	9
2.1.3. Партия „Български социалдемократи“	9
2.1.3.1 Състояние	9
2.1.3.2 Препоръки	9
2.2. Десно-центристки партии	9
2.2.1. ГЕРБ	9
2.2.2. Реформаторски блок	10
2.2.3. Нова република	11
2.2.4. „Да, България“	12
2.3. Центристски партии	13
2.3.1. ДПС	13
2.3.2. ДОСТ	15
2.3.3. „Воля“	16
2.4. Националистически партии	17
2.4.1. Обединени патриоти	17
2.5. Позиции на партиите по външната и европейската политика	18
3. Обществено мнение	19
4. Основни изводи и прогнози	19

1. Политическата ситуация

1.1. Вътрешна политика

Първото тримесечие на 2017 мина под знака на предизборната кампания за предсрочните парламентарни избори и първите стъпки на новия президент Румен Радев, който встъпи в длъжност на 22 януари. Една от първите задачи пред него бе да разпусне парламента, да насрочи дата за провеждане на предсрочни избори и да назначи служебно правителство. Това той направи още в първата седмица от своя мандат. За служебен министър-председател бе назначен проф. Огнян Герджиков. Той бе председател на Народното събрание по време на управлението на НДСВ /2001-2005/, една от водещите фигури в създадената от бившия цар Симеон Сакскобургготски партия. Юрист по образование, дългогодишен преподавател по право в Софийския университет, Герджиков е авторитетна фигура, която се ползва с одобрението на широк спектър от политическото пространство. Затова и първите реакции след неговото назначение бяха положителни.

Сред водещите фигури на служебното правителство са четиримата вице-премиери. Д-р Илко Семерджиев, който е и служебен министър на здравеопазването. Семерджиев бе един от най-силните критици на реформата в сектора, която се стремеше да прокара предишния министър на здравеопазването, Петър Москов. Вице-премиерът по вътрешен ред и сигурност и служебен министър на отбраната е генералът от резерва Стефан Янев. Малина Крумова бе назначена за служебен вице-премиер по европейските фондове. Деница Златева бе назначена за вице-премиер по подготовката на българското предсе-

дателство на Съвета на ЕС през 2018.

Други водещи фигури в правителството са министъра на вътрешните работи Пламен Узунов, министъра на финансите Кирил Ананиев, министъра на образованието и науката проф. Николай Денков, министъра на външните работи Ради Найденов, министъра на икономиката Теодор Седларски.

Президентът Радев постави три задачи пред служебното правителство: провеждане на честни избори, ускоряване на подготовката по българското председателство на Съвет на ЕС и преглед на наследството на предишното правителство. Той призова служебното правителство да запази своята надпартийност и да заложи на професионализма в своята работа. Президентът подчерта, че назначеното от него правителство ще работи в условия на предизборна кампания и изострен диалог между политическите партии, затова неговата неутралност е задължителна.

В своята дейност служебното правителство се придържаше към поставените от президента задачи. Премиерът Герджиков представи преглед на състоянието на отделните министерства, като бяха посочени редица нарушения при провеждане на обществени поръчки. Правителството смени повечето областни управители в страната, което срещна критичната реакция от досега управляващите от партия ГЕРБ и Реформаторския блок. Но това е обичайна практика в българската политика досега и не буди никаква изненада. Предишният служебен кабинет начело с Георги Близнашки смени всички областни управители, шефове на агенции и бордове на държавни фирми.

Най-много уволнения имаше в Мини-

стерството на отбраната и Министерството на здравеопазването. Правителството отмени реформата свързана с въвеждането на пръстовия отпечатък от предишния министър на здравеопазването Петър Москов. Ускорена бе подготовката за председателството на страната на Съвета на ЕС през 2018 г.

Най-сериозно предизвикателство пред правителството беше очевидният опит за намеса от страна на Турция в изборния процес в страната. Представители на турската държава – министри, депутати и други официални лица агитираха българските граждани от турски произход, които живеят в Турция да гласуват за ДОСТ – партията на бившия председател на ДПС, Лютви Местан. Реакцията на българската държава не закъсня. Министърът на външните работи Ради Найденов заяви, че има намеса от страна на Турция във вътрешните работи на България, като обяви това за недопустимо. Посланикът на България в Анкара, Надежда Нейнски, бе извикана на консултации в България и по време на изборите не бе в Турция, което бе ясен знак на дипломатическия език, че има нарушаване на добросъседския диалог от страна на Турция.

Посланикът на Република Турция в България, Сюлейман Гьокче, който от месеци обикаля страната на мероприятия на ДОСТ, бе извикан в Министерство на външните работи за обяснения. Българското контраразузнаване - ДАНС експулсира няколко турски граждани от България, които се счита, че заплашват националната сигурност на страната, а на други им бе забранено за влизат на територията на страната за период от 5 години.

В действителност изборите в страната протекоха нормално, като изключим

акцията на Обединените патриоти, които направиха опит да блокират българотурската граница, за да спрат идващите в страната автобуси с изселници от Турция за да гласуват на изборите.

Проведените на 26 март предсрочни парламентарни избори бяха спечелени от ГЕРБ. ГЕРБ получи гласовете на 1 147 292 избиратели или 32,65% от действителните гласове. Втора остана „БСП за България“, като за нея са гласували 955 490 души или 27,19%. Обединените патриоти останаха трети с 318 513 гласа или 9,07%. Четвърти се наредиха ДПС с 315 976 или 8,99%. С парламентарно представителство ще бъде и новата партия «Воля» на бизнесмена Веселин Марешки, за която гласуваха - 145 637 или 4,14% По този начин пет формации преминаха 4 процентовата изборителна бариера за влизане в парламента. Трите десни коалиции, които се явиха отделно на изборите – „Нова република“, „Да, България“ и Реформаторския блок, не попаднаха в Народното събрание. Всяка от трите формации взе около 3% от гласовете. Сумирани гласовете на трите партии и коалиции – са приблизително 300 000 гласа на „десни“ избиратели, които на практика няма да бъдат представени в 44-я парламент. Обединение ДОСТ взе 2,9% и също не влезе в парламента. Другата лява формация АБВ- Движение 21 претърпя крах на изборите с резултат 1,59% от гласовете. Изборителната активност е била 54,7% или с 5% по-висока от тази на предишните парламентарни избори през 2014 г. Съставът на 44-то Народно събрание по брой на депутати от представените в него партии и формации ще изглежда така: ГЕРБ – 95, БСП – 80, Обединени патриоти - 27, ДПС – 26, „Воля“ – 12 депутати.

В срок до 1 месец от изборите прези-

дентът Румен Радев трябва да свика новото Народно събрание на първо заседание. Едва след това ще стартира процедурата по връчването на мандат за съставяне на правителство на победилата на изборите политическа сила. Реалистично погледнато ново правителство може да има в края на април или началото на май.

1.2. Външна и европейска политика

През изминалото тримесечие интерес представляваха първите външнополитически действия на президента Радев. По време на кандидат-президентската кампания той бе обвиняван от опонентите си в дясно, че е проруски кандидат. Радев опроверга тези внушения със своите действия и послания в началото на мандата си като президент. Първото му посещение зад граница бе в Брюксел, което бе ясен знак за неговата външно-политическа ориентация. Радев взе участие и на заседание на Съвета на Европейския Съюз, където настоя за единна европейска политика по отношение на бежанците, като сподели, че България е страната, която като външна граница на съюза прави всичко необходимо, за да спира мигрантския поток. Той отново разви тезата си от предизборната кампания, че трябва да се прави разграничение между бежанци бягащи от война и икономически мигранти.

На среща с представители на изселнически общности от България и балканските страни в Анкара, Ердоган разкритикува България, че "оказва натиск" над турците в страната преди парламентарните избори, което по думите му е "неприемливо". Той призова България да осигури всички условия за провеждане на честни и прозрачни избори на 26 март, за да може

всички нейни граждани да упражнят своя вот в обстановка на спокойствие и сигурност. По думите му Турция не се намесва в политиката на други държави, но в същото време е нейно право да защитава демократичните права и свободи на сънародниците в съответната държава.

Последва и реакция от страна на българския президент Румен Радев, който заяви, че „България не дава, но и не приема уроци по демокрация, особено от държави, които не спазват върховенството на закона“. Радев посочи, че „всеки държавник трябва да научи уроците по история и география“ и допълни, че изборите ще протекат спокойно, защото „България е европейска държава, която се води от своите закони, а не от чужди емоции“.

По покана на президента Радев на посещение в България бе председателят на Европейския съвет, Доналд Туск, който България подкрепи за нов мандат. Темата за бежанците бе основна тема на разговорите.

1.3. Бежанска криза

През това тримесечие се наблюдаваше значително намаляване потока на мигранти към България. Със затоплянето на времето обаче бежанската вълна вероятно ще се увеличи. Българското правителство с тревога следи изостряне на отношенията между ЕС и Турция, а и между Турция и България в частност. Нарастват опасенията, че Ердоган може да изпълни заканите си да пусне мигрантите към Европа, което ще засегне особено България.

В края на март служебното правителство отмени постановление 208 на предишното правителство свързано с интеграцията на бежанците в общините. Още по време на своята кандидат-президентска

кампания Радев разкритикува тази наредба, която задължава общините да приемат бежанци и да им осигурят условия за интеграция. Мотивите за отмяната са, че не са определени добре отделните механизми за осъществяване на интеграцията на бежанците, поради което правителството пое ангажимент да изготви нова наредба.

2. Състояние и развитие на основните политически партии

2.1. Социалдемократически и други лево-центристки партии

2.1.1. БСП

2.1.1.1 Състояние

Важно събитие във вътрешнопартиен план за БСП бе проведеното в началото на февруари заседание на конгреса на партията. То бе изключително важно за лидера на БСП, Корнелия Нинова, в желанието ѝ да реформира партията с промени в устава, които да дадат път за нейното обновяване. На заседанието присъстваха 728 делегати от цялата страна и над 2000 гости. Делегатите на 49-ия Конгрес на БСП приеха предизборната платформа на партията за извънредните парламентарни избори. Корнелия Нинова заяви, че БСП ще положи основите на друга България, в която държавата ще има своята роля в икономиката. Според нея БСП е започнала с началото на тази промяна с избора на Румен Радев и Илияна Йотова за президент и вицепрезидент на България. Тя обяви, че основната цел на партията е да „съхрани народа, българщината и да даде хоризонт на държавата“. Нинова заяви, че БСП ще избави България от „паралелната държава на мафията и корупцията“, която коства на данъкоплатците 10 млрд. лева годишно.

Сред акцентите на предизборната платформа на БСП бяха създаването на фонд „Иновации“, фонд „Индустрия“ и провеждането на балансирана външна политика. Платформата бе допълнена с предложения за удвояване на средствата на фонда за лечение в чужбина на деца с увреждания и значимо увеличение на учителските заплати.

На конгреса бе взето решение да се преименува коалицията „БСП - лява България“ на „БСП за България“. По думите на Корнелия Нинова партията има нужда от принципно нов подход към образуването на коалиции. Тя отчете, че досегашната структура и състав на коалицията е изчерпала възможностите за разширяване на електоралното влияние на БСП. Според нея този извод се налага и от факта, че сегашният състав на коалицията постигна най-слабите резултати на последните местни избори от началото на демократичните промени в страната. Тя посочи, че за БСП печелившата формула за участие в избори е коалиция от партии, която ще предложи и изпълни управленска програма за реализиране на икономически растеж, социална справедливост и защита на българските граждани. От новия формат на коалицията отпадна партия „ДРОМ“, която впоследствие се яви самостоятелно на предсрочните парламентарни избори и партия „Български социалдемократи“, която е член на Социнтерна, но не взе участие на изборите.

БСП направи активна предизборна кампания по места. Партията заложи на нови лица – някои от тях популярни и утвърдени в професиите си през последните години като журналистите Тома Томов и Елена Йончева, проф. Иво Христов, и на млади фигури в партията като Крум

Зарков, Стоян Мирчев.

На изборите БСП загуби от ГЕРБ, като остана втора по броя на гласовете, но удвои своите депутатски места, като сега ще има 80. За партията гласуваха над 955 000 избиратели или 27%. Този резултат показва, че БСП е в подем и че партията се утвърждава като политическа сила, способна да консолидира почти цялото ляво пространство. БСП на практика удвои подкрепата за себе си в най-големите български градове - София, Пловдив, Варна, Бургас, в сравнение с предишния парламентарен вот през 2014 г. Това е една от причините групата на левицата в 44-тото НС да е над два пъти по-голяма спрямо предишния парламент. В 23-ти МИР в столицата за социалистите са гласували 58 000 души срещу 33 000 преди три години. В 24-ти МИР резултатът е 44 000 спрямо 24 000, а в 25-и МИР, където водач бе лидерът на БСП Корнелия Нинова - 51 000 срещу 24 000. Чувствително е увеличението за БСП и в Пловдив-град, където за БСП са гласували 41 000 спрямо 20 000 на предишните избори. Във Варна гласовете сега са 53 000 срещу 25 000 преди.

Корнелия Нинова определи като голям успех постигнатия от БСП резултат на изборите. Нейната оценка е, че само за 10 месеца, откакто е лидер на партията, БСП е увеличила три пъти подкрепата за себе си - от 10% през миналата година, на близо 30% - на тези избори. Нинова заяви, че сегашният резултат на БСП е по-добър от резултатите на първия тур на президентските избори. Тя отхвърли внушението за застаряването на БСП и че младите хора не харесват партията, което категорично се опровергава от изборите. Нинова заяви, че въпреки загубата на тези избори, БСП е постигнала много голям успех, тъй

като консолидацията в лявото политическо пространство е факт. Според нея се очертава сложно съотношение на силите вътре в парламента.

Нинова заяви, че БСП няма да прави коалиция с ГЕРБ и призова да бъде осигурено спокойствие на ГЕРБ в опита да състави правителство. По думите ѝ, в програмите на двете партии има сериозни различия, и че не може да се постигне голяма коалиция под каквато и да е форма. Ако ГЕРБ не успеят да формират кабинет и мандатът бъде връчен на БСП, партията ще се опита да състави правителство.

На пленум на партията Нинова поиска вот на доверие от своите колеги. Тя получи подкрепата на Националния съвет. По този начин тя затвърди своето лидерство. С голямата си парламентарна група в 44-то Народно събрание, очакването е, че БСП ще бъде силна опозиция и коректив на управлението.

Успех и признание за БСП бе избора на Корнелия Нинова за вицепрезидент на Социалистическия Интернационал.

Развитие на вътрешно-партийната демокрация

На конгреса на партията през февруари по предложение на Нинова бяха приети предложените от нея промени в устава, които срещнаха силна съпротива сред част от влиятелните фигури в партията. Новият устав предвижда повече демократичност, ясни права и отговорности на всички партийни органи, обновление на партията и по-добра организация. В него се предвижда да се разшири кръгът от хора, които ще вземат важните за партията решения, в това число и избора на председател. Промените в устава ограничават мандатите в Народното събрание, които може да заемат депутатите от партията до три. Така

от листите за изборите отпаднаха знакови фигури, като бившия лидер на партията Михаил Миков, бившия министър на отбраната в кабинета „Орешарски“ Ангел Найденов, социалиста с най-дълъг парламентарен опит - Янаки Стоилов и бившия председател на парламентарната група на „Коалиция за България“ в 42-то Народно събрание - Атанас Мерджанов. Противниците на тази промяна обвиниха Корнелия Нинова в реваншизъм към предишното ръководство на БСП, като основната ѝ цел била отстраняване на вътрешнопартийните опоненти.

На заседанието на конгреса бе направено и предложение за въвеждане на срок за мандатите на евродепутатите от левията до 15 години, но то бе отхвърлено от делегатите. Съгласно приетите изменения председателят на партията ще се избира чрез пряк вътрешнопартиен избор, в който трябва да участват поне половината членове на БСП. Всеки председател на партията ще може да бъде начело на партията максимум два мандата или общо осем години. Ако стане междуременно министър-председател обаче, годините в изпълнителната власт няма да се броят.

2.1.2.2 Препоръки

Промените в устава са път за отваряне на партията към избирателите, особено към по-младите, което през годините бе основен проблем пред БСП. Затова следващите стъпки могат да бъдат в посока към още по-силно разширяване на вътрешно-партийната демокрация чрез даване на по-голяма възможност за участие на местните структури при взимането на решения и определяне на политиките на партията, а също така и развитието на истински активни хоризонтални структу-

ри, което ще повиши нейния потенциал.

2.2.2. АБВ-Движение 21

2.2.2.1 Състояние

След провала на президентските избори левите формации - АБВ и Движение 21 сключиха споразумение за общо явяване на предсрочните парламентарни избори. Въпреки че през последните години отношенията между Георги Първанов и Татяна Дончева бяха изострени, те загърбиха различията си за да увеличат шансовете си за влизане в парламента.

В началото на годината АБВ направи редица промени. Лидерът на партията Георги Първанов подаде оставка, както и неговите заместници Румен Петков и Ивайло Калфин. Първанов обяви лични причини за оставката. Той заяви, че не напуска политиката, а ще продължи да помага на АБВ със своя опит. Първанов посочи, че оставките на личности от досегашното ръководство на партията ѝ дават шанс да избере за лидери необременени от политиката хора. Партийният конгрес избра за нов лидер Константин Проданов. Той е роден през 1977 г. Завършил е международни отношения в Юридически факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, а през 2001 г. магистратура по финанси в Токио, Япония. От 2001 до 2011 г. работи в банковия сектор в Токио, в някои от най-реномираните световни инвестиционни банки като ЮБиЕс и Голдмън Сакс. В последната година на мандата на президента Георги Първанов е негов съветник по икономически и финансови въпроси. През 2014 г. е кандидат и за евродепутат от АБВ на изборите за европейски парламент. Новият лидер обяви амбицията си да отвори още повече партията към гражданите. По думите му, трябва да

се потърсят нови форми на комуникация с хората. Като един от пътищата е допитвания до членската маса и симпатизантите, които да дават мнения и препоръки по политиките на партията. Проданов определи като основна грешка на АБВ участието ѝ във властта с ГЕРБ, с „което легитимира безобразието и безвремието на партията на Бойко Борисов“. Той заяви, че АБВ трябва категорично да се разграничи от ГЕРБ, която според него е символ на „сервилност към външни интереси, на корупция, на посредственост“.

Според Проданов е необходимо възраждане и реформиране на българската икономика, която функционира по много остарели и неефективни модели.

Като основен приоритет на партията той посочи активната политика по доходите.

Проданов определи външната политика на страната като „пълен провал“, след като страната се е скарала с Русия, предишното правителство е провалило кандидатурата на Ирина Бокова за генерален секретар на ООН. Като успех на правителството Проданов посочи само пенсионната реформа, която бе проведена от бившия социален министър на АБВ Ивайло Калфин.

На конгреса на АБВ досегашния председател Георги Първанов заяви, че е нужна дълбока промяна на политическия модел. Той посочи, че от АБВ първи са заговорили за мажоритарен елемент в смесена избирателна система и за намаляване на субсидията за партиите. Първанов изрази увереност, че новото ръководство ще води обществения дебат по темата.

Според Първанов основна мисия на АБВ е „борбата с посредствеността на двуполюзния модел в българската политика, срещу политическия картел на

големите партии“. Първанов смята също така, че АБВ не просто ще има нов силен председател, а «че в българската политика ще влезе истински лидер, модерен и солиден екип, с който другите ще трябва да се съобразяват». Делегатите на конгреса избраха и нови заместник-председатели на партията. Това са Мариана Тодорова, Трендафил Величков, Марин Киров и доц. Христо Михайлов. Досегашните заместници на Георги Първанов - Ивайло Калфин и Румен Петков остават членове на бюрото на партията. Ръководството на АБВ се увеличава от 19 на 21 члена.

Според Татяна Дончева, лидер на Движение 21, тяхната коалиция е за радикална съдебна реформа, без да споделя виждането, че трябва да се копира румънския модел Румъния. По думите ѝ реформата трябва да включва изваждане на прокуратурата от съдебната власт, като главният прокурор да бъде избран от парламента или да се назначава от президента. Прокуратурата трябва да се реорганизира като се премахне несменяемостта на прокурорите, което ще позволи отстраняването на замесените в корупционни схеми лица.

Лявоцентристкия блок, алтернатива на БСП, претърпя провал на изборите. Коалицията „АБВ – Движение 21“ получи 1,59% от гласовете - почти три пъти по-малко гласове, отколкото двете формации имаха на изборите през 2014 г. През 2014 г., когато успя да влезе в парламента самостоятелно, АБВ получи подкрепата на близо 140 000 избиратели. „Движение 21 тогава получи близо 40 000 гласа – над 1% от гласовете, което даде възможност да получават партийна субсидия. Сега заради общото си явяване на изборите в коалиция, двете партии няма да получават и партийна субсидия.

Въпреки слабите резултати, лидерът на АБВ Константин Проданов заяви, че 55 хил. души са видели в тях надеждата за нещо автентично в левия център и това им дава основание да продължат напред, въпреки че очевидно няма как другояче да бъде определен резултата освен като разочароващ, далеч под потенциала и на двете формации – АБВ и Движение 21.

Според него няколко са факторите за този резултат на АБВ.

Основното е, че на новото ръководство просто не е стигнало времето да се наложи и да покаже ново лице пред хората. Проданов подчерта, че е имал само 10 медийни изяви, но обикновеният човек е видял вероятно 2-3 от тях. Проданов заяви още, че лявото в България продължава да е в криза. Според него формациите в лявото пространство, които имат най-голям достъп до медийни изяви, за съжаление не водят битката на полето на идейния сблъсък.

От АБВ обявиха, че внасят сигнал до главния прокурор и до ДАНС за партия ДОСТ. Лидерът на АБВ Костадин Проданов заяви, че една от каузите, които е защитавала партията по време на предизборната кампания, е забраната на ДОСТ. По думите му институциите трябва да разгледат казуса за противоконституционността на ДОСТ. Проданов отчете, че на ДОСТ малко не е достигнало да премине прага от 4 процента за влизане в парламента. До думите му, при едни следващи избори, това може да бъде факт, и съществува опасността в българския парламент да попадне партия, проводник на интересите на режима на Ердоган.

2.1.2.2 Препоръки

Колективната оставка на старото ръко-

водство на АБВ начело с лидера Първанов в навечерието на изборите не позволи на новия лидер и новото ръководство на партията да се утвърдят в публичното пространство. Ако иска да преодолее сегашната криза АБВ трябва да положи значими усилия да се представи като лява алтернатива на БСП и да представи пред избирателите своята специфична идейно-политическа ориентация.

2.2.3. Партия „Български социалдемократи“

2.2.3.1 Състояние

Партия „Български социалдемократи“, която е член на Социнтерна и ПЕС не попадна този път в коалицията на БСП, а и не взе пряко участие в изборите. Тя подкрепи партия „Воля“, която успя с малко да влезе в парламента. Същевременно това решение буди недоумение, тъй като Воля е типична популистка партия с неясна идейна физиономия.

Представителят на ръководството на партията на Георги Анастасов се запомни през изминалото тримесечие с изявлението си, че няма да подкрепи Нинова за вицепрезидент на Социнтерна.

2.2.3.2 Препоръки

Партията има много малко влияние в обществото и трябва да положи съществени усилия за да намери своето място в лево-центристкото пространство, след като БСП не я приема засега като коалиционен партньор.

2.2. Десно-центристки партии

2.2.1. ГЕРБ

ГЕРБ спечели предсрочните парламентарни избори, които Бойко Борисов сам предизвика със своята оставка. За ГЕРБ

гласуваха 1 147 292 избиратели или 32,65% от действителните гласове. Така партията ще има 95 народни представители и по-голяма парламентарна група отколкото в миналия парламент, когато имаха 84 депутати. ГЕРБ проведе активна кампания из регионите на страната, в която дейно участие взе и партийният лидер Борисов.

В своята предизборна програма ГЕРБ поставиха като основни приоритети образованието, подобряване на бизнес средата, продължаване на реформата в съдебната система. От партията обещаха двойно увеличение на учителските заплати в края на четири годишен мандат, по-високи пенсии, като тези повишения се обвързват с по-висок икономически растеж, а не чрез увеличаване на данъците. От партията определиха като реалистично в края на мандата минималната работна заплата да достигне 650 лв., а средната за страната 1500 лв.

Сред приоритетите в програмата на ГЕРБ е влизането на България в механизма ERM-2 или така нар. чакалня на еврозоната. По отношение на здравеопазването от ГЕРБ заявиха, че ще предприемат стъпки по монополизация на Здравната каса в страната. В областта на инфраструктурата - довършване на магистрала "Струма", ускорено изграждане на магистрала "Хемус" и "Калотина-София", както и завършване на транспортни коридори Видин-София, Русе – Търново и изграждане на тунел под Стара планина.

Друг акцент в програмата на ГЕРБ бе борбата с битовата престъпност, като от партията заявиха, че ще назначат полицейски служители и в отдалечените и малки населени места, където са най-големи проблемите с този род престъпност.

Във вътрешнопартиен план ГЕРБ извъ-

рши известно обновление на партийните листи. Знакови лица като Румяна Бъчварова – министър на вътрешните работи във втория кабинет на Борисов и началник на политическия кабинет в Министерски съвет по време на първото управление на ГЕРБ, и загубилата президентските избори Цецка Цачева не оглавиха листи на ГЕРБ. Нови депутати на ГЕРБ ще бъдат Екатерина Захариева – министър на правосъдието в кабинета на Борисов, бизнесмена Ивайло Константинов, политолога Антон Тодоров.

След изборите Борисов заяви, че ГЕРБ са показали своята сила и народът отново им е гласувал доверие. По думите му, подадената оставка миналата година е имала смисъл, защото това е най-демократично, когато една партия е загубила изборите, отново да потърси доверието на избирателите. Борисов заяви, че оттук насетне предстои по-трудната работа – сформирание на стабилно управление, от което страната има нужда в тази тежка геополитическа ситуация, особено в региона на Балканите. Затова той призова политическите сили към единство и разбирателство по основните проблеми, които стоят пред страната, като например бежанската криза и заплахите на Ердоган към Европа по отношение на мигрантите.

ГЕРБ започна предварителни разговори за сформирание на правителство с Обединените патриоти. Още по време на предизборната кампания лидери на ГЕРБ заявиха, че няма да се коалират с ДПС. А голяма коалиция с БСП би била неестествена и невъзможна на този етап, особено след тежката конфронтация между двете партии по време на предизборната кампания.

От ГЕРБ бяха категорични, че Бойко

Борисов ще бъде техния кандидат за министър-председател и отхвърлиха идеите на Валери Симеонов от Обединените патриоти за друга кандидатура. Въпреки че се очакват тежки разговори с патриотите, най-вероятно ще се стигне до коалиция с тях, която ще стане факт след свикване на Народното събрание към средата на месец април. Като победител на изборите ГЕРБ ще получи първи мандат за съставяне на правителство, който трябва да реализират в рамките на 7 дни, според конституцията на страната. Така най-оптимистичният вариант е към края на месец април, началото на май да има ново редовно правителство.

2.2.2. Реформаторски блок

На изборите Реформаторският блок се яви в коалиция с партията на Светльо Витков „Глас народен“, която участва в политическия живот на страната на парламентарните избори през 2013 и 2014 г. и получаваше над 1% от гласовете. До това обединение се стигна след като ДСБ на Радан Кънев напусна Реформаторския блок. Същото направиха и от Народната партия „Свобода и достойнство“, които се явиха на изборите заедно с ДОСТ на Лютви Местан. Така пред Реформаторския блок стоеше дилемата какви партньори да намерят, за да могат да прескочат избирателната бариера. В „Глас народен“ те видяха нестандартна политическа формация, която може да привлече гласовете на по-младите избиратели.

Меглена Кунева – лидер на ДБГ отказа да се кандидатира за народен представител с цел да даде път на по-млади политици от партията. Петър Москов, който бе изключен от ДСБ, се превърна в едно от основните лица в кампанията на Реформаторския блок, заедно с лидера на

СДС, Божидар Лукарски, и Найден Зеленогорски от ДБГ. Реформаторският блок заложи в кампанията на достиженията, които според тях са станали възможни с участието им в правителството на Бойко Борисов - като съдебната реформа, реформата в здравеопазването, развитието на отбраната и въоръжените сили, както и силната им подкрепа за проатлантическата и европейска ориентация на страната. През цялата кампания социологическите проучвания им отреждаха резултат около 4% праг за влизане в парламента. В крайна сметка реформаторите взеха малко над 3% от гласовете и останаха извън парламента.

След изборите Политическият съвет на Блока подаде оставка. Петър Москов заяви, че започват нов разговор за обединение на десницата, като ще потърсят различни форми на единодействие. По думите на Москов, само ако десните избиратели са заедно може да бъде постигнато представителство в парламента. Москов заяви, че всеки от лидерите на десните партии носи вина за това, че близо 300 хиляди избиратели няма да бъдат представени в бъдещото Народно събрание. Председателят на СДС Божидар Лукарски и цялото ръководство на партията подадоха оставка на заседание на Националния изпълнителен съвет заради лошите изборни резултати.

Найден Зеленогорски от своя страна посочи четири приоритета, от които ще зависи оценката на РБ за бъдещото управление – приемане на антикорупционен закон, продължаване на съдебната реформа, електронно управление и реално въвеждане на машинно гласуване.

Въпреки заявката на основните партии в блока, че ще продължат заедно и занапред, е трудно да се прецени дали този

формат има бъдеще. Предстоят много тежки разговори с другите партии в дясното пространство за възможно обединение, защото на тези избори се видя, че по отделно влизането в парламента е невъзможно. Сред причините за слабия резултат на Реформаторския блок е факта, че той загуби собствената си физиономия в правителството на Борисов.

2.2.3. Нова република

Радан Кънев и ДСБ решиха да участват в изборите с нов политически етикет – като коалиция „Нова република“. В този нов формат взеха участие освен ДСБ и познати лица от гражданския съвет на Реформаторския блок като кандидата за президент на блока – Трайчо Трайков и бившия лидер на СДС, Мартин Димитров. Към „Нова република“ се присъедини и депутатът от парламентарната група на ГЕРБ в 43-то Народно събрание Методи Андреев, известен със своята яростна антикомунистическа реторика. Към коалицията се присъедини и „Съюз за Пловдив“ - регионална формация във втория по големина град в България, с лидер Дани Каназирева, която през последните години смени няколко партии, като се започне от ГЕРБ и се стигне до ДБГ. Така тази амалгама от лица, свързани в миналото с традиционното дясно, взе участие в изборите, въпреки изначално слабите шансове за успех, особено след като стана ясно, че с другия нов десен проект „Да, България“ на бившия правосъден министър в кабинета на Борисов, няма да се коалират.

Основните акценти в кампанията на „Нова република“ бяха съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност, повишаване на икономическия ръст в страната посредством рефор-

миране на публичния сектор и въвеждане на електронно управление, повишаване на доходите и пенсиите.

Очаквано на изборите „Нова република“ получи едва 2,5% от гласовете на избирателите. След провала на изборите Радан Кънев подаде оставка като съпредседател на коалицията „Нова република“ и като председател на ДСБ. Според Кънев всички които са работили за „Нова република“ са постигнали чудеса в „една по същество безнадеждна кампания“. По думите му те са увеличили двойно резултата си в рамките на кампанията. Той добави, че резултатите са негативни, тъй като не са постигнали целта си да влязат в парламента, а това е еднозначен политически неуспех. Кънев заяви, че няма да напусне българската политика, тъй като не мисли, че това би било разумен и отговорен ход към хората, които са му повярвали. По думите му дясното пространство трябва да бъде единно и подавайки оставка се извини на тези 300 000 десни избиратели, които са непредставени в Народно събрание.

2.2.4. „Да, България“

Бившият правосъден министър в правителството на Бойко Борисов, Христо Иванов, създаде нова партия – „Да, България“. В нея влязоха познати лица от протестите срещу правителството на Орешарски и групата за натиск „Протестна мрежа“, като Антоанета Цонева. Новата формация се обяви за радикална съдебна реформа и създаване на антикорупционна прокуратура, подобна на тази в Румъния, за борба с мафията, която е превзела държавата, по думите им, и изграждане на истински правова държава в страната. Според „Да, България“, в основата на промяната на цялостния модел в страната е реформата в

прокуратурата. По този начин „Да, България“ се ситуира като single issue party, без да постави на дневен ред други политически теми, като икономическото развитие, доходите, заетостта, инвестициите и др., на които българските граждани отдават приоритетно значение.

Въпреки очакванията, че новата формация на Христо Иванов ще се обедини с ДСБ на Радан Кънев, „Да, България“ реши да участва самостоятелно на изборите. Христо Иванов и Радан Кънев така и не успяха да обяснят ясно причината, поради която не се явяват заедно на изборите. Кънев заяви, че от неговата партия са направили всичко възможно за формиране на обща коалиция. От своя страна Христо Иванов сподели, че те нямат политически различия, съмишленици са, но от „Да, България“ са решили да участват самостоятелно, за да могат да покажат собствена физиономия.

Поради това, че партията се учреди малко преди изборите и заради обжалване на нейната регистрация, тя не успя да се впише в сроковете за самостоятелно явяване на изборите. Затова „Да, България“ се регистрира за участие в изборите като коалиция, използвайки регистрацията на две други партии - „Зелените“ на Борислав Сандов и либералната партия, ДЕОС.

На изборите „Да, България“ взе около три процента от гласовете на избирателите или малко над 100 000 гласа, а това бе далеч от необходимия праг за влизане в парламента. Христо Иванов заяви, че няма да подава оставка като лидер и оцени постигнатия резултат положително. По думите му въпреки яростната медийна кампания срещу партията, и това, че тя съществува от 10 седмици, тя е съумяла да привлече 100 000 избиратели. Според

него, ако е имало време за още една седмица кампания, „Да, България“ е щяла да влезе в парламента. Иванов изрази съжаление, че традиционната десница няма да има представителство в новия парламент, като заяви, че неговата партия ще работи още по амбициозно занапред, за да постигне целите, които си е поставила. Той коментира, че поемането на отговорност означава да се продължи напред с двойно повече усилие и смирение. До думите му резултатите за партията на изборите са успех и „много добър старт на един марафон, който може да промени България“.

Христо Иванов призова Бойко Борисов да не става премиер, защото е вреден за българската демокрация. По думите му, в ГЕРБ има достатъчно експерти, които да дадат по-демократична физиономия на едно управление. Иванов е на мнение, че лидерът на ГЕРБ не може да произведе промяната, от която обществото има нужда. Според него едноличният модел на управление на Борисов трябва да отиде в миналото, а на тези избори хората са били ограничени от избора между бившия премиер и Корнелия Нинова. Лидерът на „Да, България“ подчерта, че този парламент не може да бъде парламент на промяната, защото в него ще бъдат същите хора. Според ръководството на партията, парламентът трябва само да приеме промените в изборните правила, поискани от референдума и да се саморазпусне.

Поради това, че се яви на изборите в коалиция, „Да, България“, а също така и останалите субекти в дясно – Реформаторски блок и „Нова република“, няма да получат партийна субсидия, която се полага и на партии, които не се прескочили изборителната бариера, но имат над 1%, ако са се явили на изборите самостоя-

телно като партия. Това стеснява силно възможността за развитие на нова партия като „Да, България“.

2.3. Центристски партии

2.3.1. ДПС

За ДПС тези избори бяха особено важни, защото за първи път имаха силен конкурент за турските и мюсюлмански гласове, който бе подкрепян от турската държава. На миналите избори Народната партия „Свобода и достойнство“ (НПСД) на Касим Дал и Корман Исмаилов, която бе част от Реформаторския блок, не можа да направи сериозен пробив и да отцепи голям електораен дял от ДПС. На тези избори обаче ситуацията бе по-различна. Както стана дума вече ДОСТ започна агресивна кампания срещу ДПС, в която се влючиха представители на турската държава.

Затова и ДПС проведе динимична, наситена със събития кампания по места с цел да противодейства на ДОСТ и да мобилизира своите избиратели.

Седмица преди изборите на сайта на ДПС бе публикувано обръщение на почетния председател на движението Ахмед Доган, което предизвика сериозен отзвук в страната, а и извън България, тъй- като за първи път политик от турския етнос открито се противопоставя на режима на Ердоган. В своето обръщение Доган посочва, че геополитическите размествания и промени в световен план създават чувство на несигурност и тревожност. По думите му в страната липсва консенсус по основните приоритети, а хаотичната смяна на елитите е една от основните причини за нисък стандарт, бедност и вихрещия се популизъм. Според почетния председател на движението, устойчивото развитие на българските национални интереси изис-

кват необходимостта от „умерен и интелигентен български национализъм“. Доган предупреждава, че Балканите са територия, която в миналото е била наситена с конфликти и ако във водещ политически принцип се превърне възстановяване на „бившите владения“, по думите му, със „сигурност световният ред отива към пълен разпад“. Доган директно визира Турция на Ердоган и заявява, че всяка претенция към България като „бивша територия“, засяга неговото национално самосъзнание и визията му за бъдещето. Според него „натискът, рекетът, принудата и заплахите целят възстановяване и „демократично“ легитимиране на неоосманизма“. Той посочва, че не би го изненадало, ако има трансфер на конфликтност и конфронтация на Балканите и в Европа. Тъй като на референдума в Турция на 16 април се цели „преобразуване на Кемалистка Република Турция в Султанат“, което нарича „безумие, но е факт“. В своето обръщение Доган отправи призив към всички български граждани - християни и мюсюлмани и към всички етноси да дадат „исторически урок на всички, които си въобразяват, че имат „историческото право да ни надзирават и направляват“.

Думите на Доган не са изненада, защото ДПС е подкрепяло винаги светския модел на Кемалистка Турция и традиционно поддържа връзки с Републиканската партия там. Докато и НПСД и ДОСТ на Лютви Местан са по-скоро близки до режима на Ердоган и разчитат на неговата подкрепа.

На изборите за ДПС гласуваха 315 000 души или 9% от гласовете, което я нареди на четвърто място. Партията ще има 26 депутати в новия парламент.

Политическото разцепление сред българските турци и мюсюлмани нанесе

частичен удар на ДПС, което за пръв път изгуби първенството си във вота зад граница. За партията на Ахмед Доган гласуваха 13 390 български граждани в чужбина. Това са 11,9% от действителните гласове извън страната. Този резултат постави движението чак на четвърто място в изборната класация. Досега ДПС неизменно получаваше най-големия дял от гласовете в чужбина. А сега "Обединение ДОСТ" взе второто място сред гласовете в чужбина с 19 430 гласа (17,28%). Не се оправдаха обаче очакванията, че изселниците масово ще гласуват в полза на ДОСТ. В много от секциите в Турция резултатите на ДПС и ДОСТ силно се доближават. Например в една от двете секции в Анкара ДОСТ е взело 511 гласа, а за ДПС са пуснали бюлетина 479 души. В единствената секция в Одрин Местан е взел 268 гласа, а Доган - 217. Подобни случаи се забелязват също в Истанбул и Бурса, където има големи изселнически общности.

След изборите ДПС заяви, че управление на ГЕРБ и Обединените патриоти е неприемливо и ако то стане факт, ще бъдат негова опозиция. Въпреки че принадлежат към либералното семейство на европейските партии ДПС не се приема за потенциален партньор от останалите партии, защото продължава да ѝ вреди репутацията на корпоративна партия, която изгради като имидж в българското общество. ДПС засега не предприема стъпки да се отърси от този негативен имидж. И на тези избори „олигарха“ Делян Пеевски оглави две листи на ДПС – в Пазарджик и Благоевград и отново бе избран на народен представител.

2.3.2. ДОСТ

Партия ДОСТ на Лютви Местан се коа-

лира на изборите с Народна партия „Свобода и достойнство“ (НПСД), който бе част от Реформаторския блок в рамките на 43-то Народно събрание. Партията, основана от Касим Дал и Корман Исмаилов смени своето ръководство и бе оглавена от Орхан Исмаилов – зам.-министър на отбраната в подалия оставка кабинет на Бойко Борисов. НПСД напусна Реформаторския блок в началото на февруари. Така се стигна до коалиране с партия ДОСТ като на изборите двете формации се явиха като Обединение ДОСТ.

Както стана дума вече, ДОСТ и подкрепата на турската държава за партията бяха сред основните теми по време на предизборната кампания. Посланикът на Република Турция в България Сюлейман Гьокче бе заснет в предизборен клип на ДОСТ, което доведе до намеса на Централната избирателна комисия страната, която бе сезирана от държавния медиен регулатор - Съвета за електронни медии и клипът бе свален от ефир. По време на цялата кампания постъпваха данни за агитация в Турция в полза на ДОСТ и за организирани автобуси към България в седмицата преди изборите, което се и случвало и друг път през годините, когато автобуси от Турция с български граждани изселници, идваха за изборите да гласуват за ДПС.

Най-силна агитация за ДОСТ имаше в региона на град Кърджали, където по време на кампанията се изостри политическото напрежение, но до някакви по-сериозни инциденти не се стигна. Очаквано ДОСТ не успя да преодолее избирателната бариера, въпреки че получи 100 000 гласа на изборите.

На пресконференция след изборите Местан заяви, че обединение ДОСТ е постигнало „уникален резултат за партия,

която беше едва на шест месеца от началото на предизборната кампания “. По думите му с тези над 100 000 гласа, които са получили, са „разбили монопола на ДПС в етнически смесените райони .“ Според Местан ДОСТ са щели да влязат в парламента, ако срещу тях „не е била разгърната една агресивна и противоконституционна кампания“. По думите му „самозабравили се лидери на Обединените патриоти се безчинствали на границата, упражнявайки физическо насилие, върху български граждани, които са дошли в родината си, за да осъществят конституционното си право на глас.“

Според Местан е имало затруднен процес на гласуване, който е лишил десетки хиляди души от правото им на глас с въведеното изискването от ЦИК декларацията за гласуващите в чужбина, че няма да гласуват на друго място на територията на страната, да се подписва собственоръчно пред комисията. Това според Местан е въвеждане на образователен ценз за гласуване.

Местан внесе сигнал до главния прокурор, чрез който иска пълно разследване за възпрепятстването на български граждани да упражнят правото си на глас, както и „снемането на имунитета на Валери Симеонов и Красимир Каракачанов заради участието им в организирана престъпна група, както и на лица от ГЕРБ и БСП, също участвали в тази група, задължила въвеждането на изискването, според което българите в чужбина собственоръчно трябваше да попълват декларацията си“.

Местан обяви, че ДОСТ не признава изборите за честни и прозрачни и ще поиска тяхното касиране. По думите на Местан за ДОСТ е неприемлив всякакъв вариант за сформирание на правителство с участии-

ето на ДПС, защото “това формирание трябва да бъде изкоренено от българската политика“. От ДОСТ не приемат и съставяне на правителство с крайно националистически формации, които не са приети от Парламентарната асамблея на Съвета на Европа. По думите му, бъдещото правителство в този парламент ще „бъде заложник или на фашистите, или на ДПС “.

2.3.3. „Воля“

Новата партия „Воля“ на бизнесмена Веселин Марешки бе една от партиите, които бяха наблюдавани със засилено внимание поради това, че социологическите проучвания показваха през цялата предизборна кампания, че е сигурен участник в следващия парламент. Някои изследвания показваха дори, че „Воля“ може да спечели 8% от гласовете. Тези прогнози се дължаха и на факта, че на президентските избори миналата година Марешки постига изненадващо висок резултат като получи над 420 000 гласа или 11% от гласовете.

Политическата кариера на Веселин Марешки започва през 2007, когато е избран за общински съветник във Варна от листата на Ред, законност и справедливост (РЗС). На местните избори през 2011 г. е кандидат-кмет във Варна, издигнат като независим и стига до балотаж, който губи от тогавашния кмет на града, Кирил Йорданов.

Бизнесмен с верига от аптеки и бензиностанции, Марешки заложи в кампанията си на мотото за борба с картелите в търговията с горива и намаляването на цените в сектора. Всъщност партия „Воля“ е класически случай на бизнес партия – в много от неговите листи бяха поставени негови

служители. А и един от начините за агитация в кампанията бяха неговите аптеки. Като цяло тази партия няма ясна идеологическа визия и е популистка по характер.

Въпреки очакванията за висок резултат, „Воля“ спечели 4,14% от гласовете – малко над 4 процентовата избирателна бариера и ще има 12 народни представители.

След изборите Марешки заяви, че е склонен да подкрепи кабинет на ГЕРБ и Бойко Борисов, ако бъдат поканени, но ще поиска да участва с министри в него. Марешки обяви желанието на партията да кандидатства за членство в ЕНП, след като обяви, че тя по същество е дясноцентристка, въпреки че по време на кампанията нито веднъж не я бе определил като такава. Той допълни още, че най-добрият вариант за съставяне на правителство е в него да участват единствените евроатлантически ориентирани формации – ГЕРБ, ДПС и „Воля“. По думите му това са единствените формации, които за „излезли честно пред избирателите – самостоятелно, със собственото си лице и програма, а не с безпринципни коалиции“.

2.4. Националистически партии

2.4.1. Обединени патриоти

Коалицията от националистически партии ВМРО, НФСБ и „Атака“, която издигна Красимир Каракачанов и Явор Нотев на президентските избори, запази своето единство и отово се яви в този формат на предсрочните парламентарни избори. Въпреки че имат идейни различия, трите формации участваха заедно с цел мобилизиране на целия националистически електорат с амбиция да се превърнат в незаменим коалиционен партньор в бъдещото управление на страната.

Едно от основните различия между „Атака“ и НФСБ, например, е отношението към Русия – ако „Атака“ е проруски ориентирана, то НФСБ разглежда режима на Путин като заплаха за България. Тази тема обаче не бе поставяна ярко на дневен ред по време на кампанията, като акцентът бе изместен към опасността, която идва от Турция. Това се превърна в основна тема за националистите в цялата предизборна кампания. Втората основна тема, върху която Обединените патриоти поставиха акцент, бе темата за бедността, повишаване на доходите на пенсионерите и вдигане на минималната работна заплата.

Представители на Обединени патриоти спряха движението при входовете на трите гранични пункта „Капитан Андреево“, „Лесово“ и „Малко Търново“ два дни преди изборите. Организаторите блокираха всички коли и автобуси, които влизат от Турция с цел е да се спре така нареченият изборен туризъм. Стигна се до прекъсвания с български граждани от турски произход, в които участваха и лидери на Обединените патриоти. Полицията се намеси и възстанови реда на контролно пропусквателните пунктове. Тези филмови кадри бяха широко отразени в медиите и станаха повод за образуване проверка от страна на прокуратурата.

Обединените патриоти получиха трети резултат на изборите - 9,07% и ще имат 27 народни представители. По този начин те се превърнаха в единствения реален възможен партньор на ГЕРБ в бъдещото управление. Въпреки че ГЕРБ и Обединените патриоти имат общо мнозинство от 122 народни представители, Валери Симеонов се обърна към ръководствата на ГЕРБ и БСП за съставяне на широко

ко правителство с тяхно участие, което да гарантира политическа стабилност в дългосрочен хоризонт. По думите му това правителство би имало подрепата на 202 депутати и би успокоило общественото напрежение, създадено през последните години на политически кризи. Според него това може да бъде програмно, експертно правителство, което трите партии да подкрепят. Той подчерта, че геополитическата ситуация е много сложна и не трябва да се мисли кой ще управлява, а кой вариант на управление е най-добър за България. Валери Симеонов подчерта, че ако подобна коалиция се формира, Бойко Борисов не трябва да бъде премиер, което на практика обрича разговорите от самото им начало на неуспех.

Лидерът на ВМРО Красимир Каракачанов препотвърди тезата на Валери Симеонов, че широка коалиция между ГЕРБ, БСП и «Обединените патриоти» би била една успешна формула за управление на страната. Каракачанов обаче е скептичен, че това може да стане. Той е на мнение, че най-добрият вариант е да бъде постигнато национално съгласие между основните политически сили за най-неотложните задачи пред страната.

Каракачанов заяви, че темите, на които държат, са повишаване на пенсиите, намаляване на битовата престъпност, развитието на икономиката, справяне с демографската криза. Ако се стигне до споразумение, този път патриотите ще искат да имат и свои министри, които да отстояват политиката им в правителството.

След като БСП категорично отхвърли възможността за коалиция с ГЕРБ под каквато и да е форма, Обединените патриоти започнаха преговори с партията победител за формиране на правителство.

Обединените патриоти изключиха „Воля“ на Веселин Марешки като възможен партньор в бъдещото правителство, като обявиха новата формация за непредвидима.

Първите разговори се състояха в централата на ГЕРБ малко сред изборите. Не официално стана ясно, че Обединените патриоти ще настояват за четири министерства в бъдещото правителство – на отбраната, на енергетиката, на културата, като четвъртото министерско кресло още не е уточнено.

2.5. Позиции на партиите по външната и европейската политика

Външната и европейска политика бе един от основните акценти в предизборните програми на партии. В хода на предизборната кампания се очертаха някои общи, консенсусни теми, които обединяват партиите, но и някои съществени различия. Като цяло всички основни партии от целия политически спектър, включително и националистическите формации, отдават голямо значение на предстоящото председателство от страна на България на Съвета на ЕС през следващата година. Всички партии са обединени в разбирането, че страната трябва да се подготви отлично за председателството и че то може да позиционира България по нов начин в ЕС и да засили авторитета на страната.

По останалите външно-политически теми са наблюдават някои по-съществени различия. Левицата в лицето на БСП, но и на АБВ, е за отпадане на санкциите срещу Русия защото, според тях те са непродуктивни и вредят на България. Десните формации в лицето на ГЕРБ и по-малките десни партии са за запазване на санкциите и придържане на България към общоевропейското решение по въпроса. В тази

връзка те отправиха обвинения към БСП, че е проруска партия, която се грижи за руските, а не за българските интереси. Това бе едната линия на критика от страна на десните към БСП в хода на предизборната кампания. След изборите лидерът на ПЕС, Сергей Станишев, заяви, че една от слабостите на БСП е, че не е могла да обясни по-добре своята позиция и да се противопостави на тезата, че не е проевропейски ориентирана. От БСП определиха това действително като грешка изтъквайки, че по време на тяхното управление страната е станала член на ЕС. Отношението на Борисов и на ГЕРБ към Русия е по-прагматично и балансирано. От ГЕРБ считат, че България трябва да има приятелски отношения с Русия, защото двете страни са исторически близки, но не може да се приеме нарушаването на международното право, което извърши Русия с анексията на Крим.

Друга тема, която отличава БСП и десните формации е отношението към споразумението СЕТА. От БСП настояват, че то е в интерес на големите корпорации и няма да защити европейския бизнес и потребители. Социалистите се опасават, че споразумението ще отвори вратите за ГМО-храни в България и това бе едно от посланията им по време на предизборната кампания. Десните формации оценяват положително СЕТА и считат, че то ще доведе до по-голяма конкуренция и като цяло ще има позитивен икономически ефект за ЕС и България в частност.

По отношение на засиленото напрежение между България и Турция също се наблюдават нюанси в позициите на отделните партии. Разбираемо, Обединените патриоти са най-крайни в позициите си. Те дори заявиха, че след свикването на Народното събрание ще внесат законопро-

ект, с който да бъде премахнато двойното гражданство за българските граждани от турски произход. Това предложение вероятно ще доведе до сериозно напрежение в парламента в следващите месеци, ако Обединените патриоти прибегнат до подобна стъпка.

От ГЕРБ също осъдиха намесата във вътрешните работи на България от страна на Турция, въпреки че оценките им бяха по предпазливи с оглед на бежанската опасност. От БСП обаче настояха за по-твърд подход към Турция, която трябва да уважава суверенитета на страната и да се придържа към политиката на добросъседство.

3. Обществено мнение

Проучване на Алфа ризърч от месец февруари сочи, че новият президент Румен Радев е с най-висок рейтинг сред българските политици, като той има подкрепата на 51% от анкетираните. След него се нарежда лидерът на ГЕРБ, Бойко Борисов, с 32,3%, като разликата между двамата е около 19%. Лидерът на ВМРО, Красимир Каракачанов, е трети с 30,7%. Следват - Корнелия Нинова с 25,2%, Веселин Марешки е с 24,3%, Татяна Дончева от Движение 21 с 20,3%, лидерът на НФСБ Валери Симеонов с 13,7%.

Проучването показва още, че отношението на българите след 10 годишното членство на България в ЕС е подчертано положително. 56% са на мнение, че страната повече е спечелила, отколкото загубила, от членството в ЕС. 27% са на противоположното мнение.

Анкетата показва, че основните проблеми пред българите продължават да бъдат – ниските доходи (58%), корупцията (46%), битовата престъпност (41%),

емиграцията на млади българи в чужбина (35%), неспазването на закона (27%). Обратно, състоянието на инфраструктурата и безработицата, от ключови проблеми преди години, днес вече слизат в дъното на класацията (10%).

4. Основни изводи и прогнози

1. Политическата ситуация и занапред ще се определя от резултатите от изборите. България скоро ще има ново редовно избрано от парламента правителство, като основното предизвикателство пред него ще бъде продължаване на реформите в страната и търсенето на баланс в сложната ситуация в геополитически и регионален план. Изострените отношения между ЕС и Турция – от една страна и от друга – между България и Турция – по повод очевидната намеса на турската държава по време на изборите в България, изискват внимателен подход от страна на българското правителство. Подобни действия от страна на Турция са недопустими, затова България трябва да настоява за обща европейска позиция във връзка с все по-засилените претенции на Турция към Европа, особено в контекста на бежанците.

2. ГЕРБ спечели изборите и това утвърди партията като основен субект в дясното пространство. Бойко Борисов много скоро ще сформира своя трети кабинет, по всяка вероятност в коалиция с Обединените патриоти. В средносрочен план това може да доведе до трудности при работата на правителството, поради очевидните различия по ключови въпроси меж-

ду двете формации. Предизвикателство пред ГЕРБ и Борисов е, че този път ще има силна опозиция в лицето на БСП, която има голяма парламентарна група. Опозиция на правителството със сигурност ще бъде и ДПС.

3. Традиционната десница в България бе представена от три политически субекта на тези избори – „Реформаторски блок“, „Нова република“, „Да, България“, което стана причина за оставането им извън парламента. По този начин близо 300 000 избиратели няма да бъдат представени и в средносрочен и дългосрочен план ще стои въпросът за нов подход към представителството на тези избиратели. Очевидно е, че с тези лидери и досегашните партии това няма как да се случи, защото всеки един от лидерите на тези формации има вина за резултата, който получи.

4. БСП възвърна позицията си на хегемон в лявото пространство. Въпреки че загуби изборите, партията разшири своето влияние и ще бъде силна опозиция. Останалите леви партии - АБВ, Движение 21, партия „Български социалдемократи“ много трудно ще намерят сили да продължат самостоятелен партийно-политически живот. Затова въпросът пред БСП е да намери път към обединение на лявото пространство и спечелване на следващите парламентарни избори с по-убедителен резултат.

5. ДПС запази позициите си сред турското население в страната, въпреки конкуренцията от страна на ДОСТ с подкрепата на турската държава. ДПС обаче остава в изолация, защото не намери сили да се отърси от корпоративните си зависимости и негативния имидж, който изгради през последните години. Това остава и основно предизвикателство пред партията в бъдеще.

ще. Пред ДОСТ перспективите за развитие след като не влезе в парламента на този етап изглеждат по-скоро негативни. Вероятно бъдещето на проекта ще зависи и от процесите, които текат в Турция и това, което ще се случи там на референдума на 16 април.

6. Партия „Воля“ е нов субект, който едва ли ще остане хомогенен в следващия парламент. Като бизнес-формация без ясна програма и облик, вероятно този субект ще се разпадне, главно под натиска на ГЕРБ, които ще се стремят да спечелят на своя страна и някои депутати на „Воля“, за да разширят своето мнозинство в парламента.

7. Обединените патриоти вероятно ще бъдат коалиционен партньор на ГЕРБ. Те остават радикален и непредвидим субект. Между отделните партии има различия, които могат с течение на времето да предизвикат разцепление сред тях. Досега националистически формации не са участвали пряко в правителство на България, а това може да накърни имиджа на страната сред партньорите от ЕС.

За редактора:

Проф. д-р. **Георги Карасимеонов** е преподавател по политология в Софийски Университет „Св. Климент Охридски“ и директор на Института за политически и правни изследвания. От 1991 до 1998 г. е бил председател на Българската асоциация за политически науки.

Издател

Фондация Фридрих Еберт | Бюро България
ул. Княз Борис 97 | 1000 София, България

Отговорен редактор:
Регине Шуберт | Директор, ФФЕ, Бюро България
тел.: +359 2 980 9747, факс: +359 2 980 9747
<http://www.fes.bg>

Заявки:
office@fes.bg

Използването с търговска цел на всички издадени от Фондация Фридрих Еберт (ФФЕ) публикации не е позволено без писменото съгласие на ФФЕ.

Мненията, изразени в тази публикация, принадлежат на авторите и не отразяват непременно позицията на Фондация Фридрих Еберт.